

Forfatter: Brorson, Hans Adolph

Titel: Udrag fra Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956

Citation: Brorson, Hans Adolph: "Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956", i Brorson, Hans Adolph: *Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956*, 1951-56, s. 525. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brorson03grval-shoot-idm140139952780368/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956

hos Arrebo (1627; MM. 1201). Metret er på een gang simpelt og markant; det består af 5 sørprægede, men ens liniepar, flettede 2 og 3. Det kan altså udvides ligesom »Goliath-metret (XXVIII, 39, 40), og dette har Brorson da gjort her (7 liniepar, 2 + 2 + 3 flettede), formodentlig til samme metredi, skønt den så nu gentage sin første tilfæls 4 gange. Jeg kender ingen fremmede salmer i metret. — Folkemelodierne anvender forskellige gentagelsesdele, Sand I, 92 a (= MM. 1267) og b med 18 linier, I, 121 (= Li. 460) med 16 og El. I, 1, 2 med 24 linier. Ingen af disse synes at støtte Arrebo-melodien; den støttes derimod af Gudbr. 40 (til Kl. 219): »Nu da til lykke».

L

69 (352): Den store, hvide flok vi se —

Betragter man kortlinjerne (med skov omkring / af palmesvinge o. l.) som indrømmede langlinjer, kan den 25-liniers strofe reduceres til en 12-liniers på 3 ens afsnit. Hvert afsnit har den typiske marchmanér (3 faldstændige og 1 koralekt linie sammensatlet og rhubundet, jf. »Pilgrimsmarch» XLII, 69, og flere andre Svanesange), som kendes fra Bellmans »Så lunka vi så småningom» (Fredr.s sanger 21), »En satsandsrud har belgen kær» (af »Capriciosa» 1836, III, E. Bøgh en böhmisk folkemel.), »Arhus tappensreg» (ved C. C. Møller), og (i ¹⁶) den såkaldte »Française: Der var en mig umanerlig rift» (Danmarks melodibog II, 46). Da Univibils førstetryk til dette nummer tillige har tilføjet den »Stender Mars», ligger det nær at søge forlæg blandt melodier af denne karakter. De allerede nævnte er formentlig for unge og for fjerne i stemning. En ældre parallel foreligger i Sperontes' »Der Abschieds tag bricht nun heran» (I, 34), om man blot tør fordoble linie 9: »Erwäge selbst, geliebtes Kind». Den har endda samme indrømsteknik som Brorsons digt. — Efter forslag fra pastor K. Fønss-Jørgensen (i breve til lærer Kr. Lovmand og mig af 3.11.42 og 4.5.43) skulle et tema af Glück også kunne være forlæg. Det »går igen i flere af Glucks operer, sist i »Armida» 1777 (formentlig den kendte musette i 4 akt), men også i hans første fra 1749-årne». Det er ikke let at slutte fra et tema, der er så almindeligt i sin harmonik; og det er ikke lykkedes mig at finde det i en form, der evt. kunne have foranlediget Brorsons strofe. Visse formler findes derimod endnu i Sperontes' »Weicht, ihr Grillen» (I, 60), der bærer titlen »Stadten-Lied» og foredragsbetegnelsen »March»; men strofens helhed stemmer ikke med Brorsons.

Af alle Svanesange har denne nok været elsket og beundret mest, særlig i Norge. Cath. Elling opregner i sin afhandling »Vore religiøse folkedancer» (No. videnskaps-akademis skr., II, 7; Oslo 1927, s. 20 ff.) 10 melodier alene til »Den store, hvide flok»; Gaukstad (anf. skr.) registrerer 9 selvstændige melodier hos Elling, men dertil et utal af opskrifter, der vidner om deres og digtets store udbredelse. Det trykte melodistof, som jeg har kunnet overkomme (se tabellen), ligger i forskellige grupper. Den største omfatter småmelodier på 4 linier, der gentages 3 gange til digtets strofe (storform AAA). Hertil hører Sand I, 19 b (= MM. 1271), III, 7 b, Li. 98 (= MM. 1272), der især blev kendt ved Griegs udsættelse for baryton-solo og træandkor (»Salme og sang» I, 1915, s. 36), El. II, 1, s. 3; 2, s. 3; 7, s. 8 (de to sidste = Gudbr. 37 abc); 8, s. 2 (= El. III, 1, 8 b); 8, s. 3; og El. III, 1, 8 a. Ikke blot p. gr. a. deres melodier, som intet røber mig, men allerede p. gr. a. deres form mener jeg at kunne se bort fra dem. Deres eventuelle forlæg ville næppe i sig selv fremkaldte Brorsons 3-dobling af strofer. — En næste gruppe har 8 linier med gentagelse af henholdsvis første eller sidste halvdel. Det gælder Sand III, 7 a (= MM. 1270; AAB) og Sand I, 19 a (= Øst. 50; ABE). Og endelig er en enkelt folkedance gennemkomponeret (Øst. 32 a; storform: ABC, med kunstfærdig benyttelse af mindre enheder til spredt gentagelse — og i flydende rytme: Bilag nr. 13). — Af en af tabellens 12 melodier, Sand I, 19 a, har pastor Fønss-Jørgensen venligst sendt mig en variant i menuetsakt, kendt fra Thorsted, Valleklide og Horne og trykt (atfer varieret og i ⁴) i M. T. Bredstøffs og H. Nutzhorns »Saltemelodier» 2 saml., Nyborg 1892 (272 ff.) med overskrift »Fra de gudelige forsamlinger